

Розвиток системи управління закладом освіти
Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(19 травня 2021 року)

Харків – 2021

ЗМІСТ

Ампілогова Т. М. <i>Управління процесом змін в культурі закладу загальної середньої освіти</i>	7
Андрієнко М. В. <i>Мотивація персоналу до впровадження інновацій як функція управління</i>	13
Бережна Т. І. <i>Діяльність адміністрації школи щодо розвитку творчого потенціалу вчителя</i>	17
Бєлік Т. А., Середіна А. С., Хільман А. О., Максимовська Л. І. <i>Із досвіду роботи класних керівників щодо адаптації першокурсників у харківському державному автомобільно-дорожньому коледжі</i>	25
Бондар Т. О. <i>Когнітивний менеджмент і стрес-менеджмент як важливі складові самоменеджменту педагога</i>	30
Бондаренко А. Ю. <i>Особливості іміджу закладу освіти та його структури</i>	35
Васильєва С. О., Ян Ян <i>Види педагогічної підтримки майбутніх учителів</i>	39
Водолазська Т. В. <i>Якість освітнього середовища</i>	43
Герасимова З. З., Біленко В. І., Кирєєв О. М. <i>Техніка безпеки при роботі з персональним комп'ютером</i>	49
Гонтар Н. І. <i>Управлінський потенціал керівника: сутність і структура</i>	54
Гончаренко О. О., Фірсова Н. В. <i>Фактори розвитку педагогічної майстерності викладача вишу</i>	59
Гречаник О. Є. <i>Організація співпраці з випускниками зі спеціальності 073 «Менеджмент» як умова підвищення якості освітньої діяльності</i>	65
Гречихіна Н. В. <i>Інформатизація як пріоритетний напрямок розвитку системи освіти України</i>	71
Гроза І. В. <i>Професійне зростання педагогів в умовах закладу освіти</i>	74
Денисенко А. О., Ван Ціхусьї <i>Засоби дистанційної освіти в підготовці майбутніх учителів мистецьких дисциплін</i>	79
Євдокімов С. В. <i>Формування інформаційної культури менеджера</i>	85
Жарко О. М. <i>Стимулювання розвитку творчої компетентності педагога</i>	89
Жеребчевський А. С. <i>Діяльність керівника зі створення й розвитку системи фізичного</i>	94

ВИДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Васильєва С. О., Ян Ян

У статті розглядаються поняття «педагогічна підтримка». Проаналізовано різні види педагогічної підтримки. З'ясовано, що педагогічну підтримку у вищому закладі освіти необхідно розглядати відповідно до етапів діяльності здобувача: підготовчого етапу до вступу, вступ до вищу та навчання, а також заключного етапу - підготовка до захисту атестаційних робіт згідно до вимог ЗВО

Ключові слова: вища освіта, вищий навчальний заклад, педагогічна підтримка.

Постановка проблеми. Педагогічна підтримка здобувачів закладу вищої освіти сприяє реалізації особистісно зорієнтованого підходу в навчанні, що є однією із умов сучасності при підготовці висококваліфікованого спеціаліста. Педагогічна підтримка спрямована на надання дозованої допомоги здобувачам при вирішенні виникаючих у процесі навчання індивідуальних проблем, налагодженні комунікативних зв'язків між усіма учасниками освітнього процесу, допомагає у самовизначенні, зайнятті певної позиції у колективі. Такої думки є О. Газман, який вперше застосував даний термін в педагогічній теорії. Незважаючи на те, що О. Газман обґрунтував дане поняття у 90 роки ХХІ ст., певні аспекти його йі досі є недостатньо досліджені. Саме тому темою нашого дослідження стало визначення видів педагогічної підтримки майбутніх вчителів закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Витоки ідеї про важливість педагогічної підтримки людині, яка навчається, висвітлено в працях відомих європейських педагогів минулих часів - Я. Коменського, П. Наторпа, М. Монтесорі, Ф. Фребеля та ін. Теоретичні основи здійснення педагогом підтримки суб'єктів освітнього процесу розкрито в працях таких українських та китайських авторів, як Вей Хун, В. Сухомлинський, А. Бойко, І. Бех, І. Зязюн, О. Савченко, Яо Лімін та ін. Суть, структура та зміст підтримки як педагогічного феномену визначено в теоретичних доробках Є. Бондаревської, Т. Дійніченко, І. Зимньої, І. Карапузової, Н. Крилової, Л. Петровської, М. Риженко, Чжао Джулан, Шень Цзілян та ін. Незважаючи на розробленість проблеми дослідження саме зазначені праці виступили базою для визначення видів педагогічної підтримки майбутніх вчителів у закладах вищої освіти.

Отже, **метою статті** стало аналіз та наукове обґрунтування видів педагогічної підтримки майбутніх вчителів у закладах вищої освіти.

Для реалізації визначеної мети використовувались теоретичні методи дослідження: аналіз та узагальнення; синтез, порівняння, систематизація наукових підходів науковців відносно проблеми яка досліджується.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи роботи О. Газмана [1;2] можемо зазначити, що педагогічна підтримка (П.П.) здійснюється завдяки

реалізації трьох напрямів: 1) стимулювання до саморозвитку через самопізнання й рефлексії, формування відповідних установок, здібностей та потреб; 2) створення комфортних умов для розвитку й навчання кожного суб'єкта цього процесу; 3) організації доброзичливої атмосфери в аудиторії, сприятливого психологічного клімату.

Відповідно до ідей О. Газмана можна знайти причини, які викликають складності у вирішенні власних проблем. Дані припущення підтримують такі дослідники як С.Юсфин та Е.Коваленко [5;8], а саме недостатність вмінь та знань з механізмів самовизначення і самореалізації (аналітичних умінь, невміння перевести інтерес у мету, скласти план дій і спрогнозувати можливі наслідки тощо); сформованість на недостатньому рівні комунікативних умінь. Тому можемо визначити педагогічну підтримку у саморозвитку, самореалізації та самовизначенні здобувача; педагогічній підтримці з формування комунікативних компетенцій здобувача.

Спираючись на дослідження Т. Строкова та Т. Дейніченко [3; 7] зазначимо, що П.П. може бути як безпосередньою так й опосередкованою; превентивною чи оперативною; індивідуальною та груповою.

Опосередковані підтримка реалізується безпосередньо у процесі реалізації освітнього процесу та не передбачає конкретного запиту на вирішення певної проблеми. Така підтримка реалізується для всієї групи (поток) здобувачів. Вона характеризується тривалою завчасно проаналізованою реалізацією, яка заздалегідь передбачає можливі ускладнення здобувачів та спрямована на їх вирішення або мінімізацію.

Опосередкована підтримка реалізується в конкретних, раніше не передбачених, ситуаціях у освітньому процесі. Вона має одноразове втручання та надання допомоги у вирішенні утруднення, яке виникло. Проте, спільним для обох визначених видів підтримки, є врахування індивідуальних особливостей здобувачів при наданні допомоги.

Класифікуючи види П.П за критерієм її реалізації виділяють: психологічну, комунікативну, моральну, емоційну, самоорганізації [4].

Т. Дейніченко визначає наступні види П.П. відповідно до її реалізації у процесі навчання: загальна підтримка, індивідуально-особистісна підтримка та групова підтримка. Так, загальна підтримка реалізується для всіх здобувачів. До даного виду можна віднести: доброзичливе ставлення один до одного всіх учасників освітнього процесу, взаємодопомогу та співпрацю. Індивідуально-особистісна підтримка передбачає роботу з конкретною особистістю, та передбачає дозовану допомогу, створення ситуацій успіху тощо. Останнім видом є групова підтримка, що спрямована на організацію спільної діяльності.

В залежності від характеру утруднення змінюється й вид педагогічної підтримки. Наприклад, серед утруднень, які виникають у здобувачів визначають: слабка воля, невпевненість у своїх силах, низький рівень інтересу до предмету, низький рівень фізичної працездатності, недостатній рівень розвитку самостійності мислення, навичок навчальної праці, недостатній рівень розвитку навчально- інтелектуальних умінь.

Організація співробітництва може бути реалізовано через: показ помилки в кресленні, у розрахунках, у постановці алгоритму роботи, в установленні залежностей; пояснення ходу виконання подібного завдання; створення емоційного тону пізнавальної діяльності; організації спілкування між здобувачами: наведенні на пошук розв'язання за допомогою асоціації.

Підтримка ініціювання реалізується завдяки розбиттю складної задачі на низку елементарних, довіри до пізнавальних можливостей здобувачів (керований або вільний вибір завдань), оголошення відповіді, результату заздалегідь, доповнення до завдання у вигляді креслення, схеми, малюнка, креслення без позначок, креслення з позначками, з виконаною додатковою побудовою або рекомендацією до її виконання тощо, заохочення досягнення здобувача, надання карток-консультацій, таблиць-порад з прийомів аналізу розв'язання задач, плану пошуку розв'язку задачі, запис умови (крім словесної) у вигляді таблиці, матриці, позначок, тимчасове полегшення завдання, підбір завдань, що містять елементи історизму, використання технічних засобів навчання (ПК), надання алгоритму початкових дій.

Педагогічна підтримка випередження полягає у: оголошенні відповіді, результату заздалегідь, пропозиції виконати допоміжне завдання, що наштовхує на розв'язок основного питання, задачі, наведення питань, що наштовхують на відповідь, підбір завдань, що мають практичне значення для здобувача; посилення на теорему, правило, формулу, на основі яких виконується завдання; звернення до причинно-наслідкових зв'язків, необхідних для виконання завдання; підбір цікавих задач, завдань з урахуванням інтересів до предметів; попередження про найбільш типові помилки; створення ситуації успіху. Зазначимо, що Т. Дейніченко виділяла дані види підтримки досліджуючи її реалізацію в середніх закладах освіти, проте ми вважаємо, що дані види підтримки характерні і для здобувачів вищої освіти [3, с. 70-71].

С. Коляденко аналізуючи поняття педагогічної підтримки визначає її види в залежно від об'єкта: 1) по відношенню до особистості; 2) По відношенню до викладача (куратора); 3) по відношенню до колективу (академічної групи). Так, педагогічна підтримка по відношенню до особистості (здобувача вищої освіти) реалізується через опору для особистості в різних ситуаціях розвитку та самовизначення; у наданні допомоги в будь-яких ситуаціях; підтримка думки, дій вчинків здобувача.

П.П. по відношенню до викладача (куратора) – здійснюється через його участь у вирішенні конкретних ситуацій; у підтримці його ініціативи у професійній, творчій діяльності, співпраця з конкретною особистістю або академічною групою.

П.П. по відношенню до колективу (академічної групи) – реалізується через активні у соціально-педагогічної діяльності; організаторської, комунікативної діяльності; допомога активу та окремим членам колективу у прояві ініціативи, творчості для досягнення особистої та колективної

успішності; схвалення та приєднання до думки та дій окремих членів колективу, мікрогруп колективу з метою підвищення виховного впливу [6].

Також класифікувати педагогічну підтримку можливо відповідно до технологій її реалізації. Виділяють технології П.П., які спрямовані на реалізацію загальних освітніх процесів та спрямованих на розвиток особистості, а саме: педагогічні освітні технології, технології виховання, розвитку, формування, становлення особистості.

Друга група поєднує технології П.П. за функціональною ознакою: планування, реалізації мети і завдання, прогнозування, моделювання, проектування, програмування; забезпечення зворотного зв'язку: діагностування та оцінювання.

До третьої групи технологій П.П. відносять: адаптації, анімації, компенсації, консультування, корекції, мобілізації, забезпечення, патрунування, посередництва, профілактики, реабілітації, стабілізації, терапії, експертизи [6].

За критеріями оцінки інфраструктури соціально-педагогічної підтримки можна виділити різні сфери її прояву: 1. За інституційним критерієм – відомчі заклади освіти (вищий заклад освіти) та внутрішньовідомчі (соціальна служба для молоді, комплексні та науково-дослідні центри). 2. За віковим критерієм – студентська молодь, викладачі та співробітники ЗВО [6].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Узагальнюючи все вище зазначене, вважаємо, що педагогічну підтримку у вищому закладі освіти необхідно розглядати відповідно до етапів діяльності здобувача: підготовчого етапу до вступу, вступ до вишу та навчання, а також заключного етапу - підготовка до захисту атестаційних робіт згідно до вимог ЗВО. На кожному із зазначених етапів можна визначити ряд під етапів, на яких педагогічна підтримка буде мати певні особистості.

Вважаємо що ефективність навчання у ЗВО буде ефективним при використанні різних видів педагогічної підтримки відповідно до етапів реалізації їх навчальної діяльності, а також урахування способів її надання: а) з боку викладача; б) студента-консультанта; в) самопомоги з урахуванням індивідуальних особливостей студента, що є перспективою подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Газман О. С. Личность - субъект свободной деятельности. *Новые ценности образования*. М., 1995. С. 31.
2. Газман О. С. Теория: что такое педагогическая поддержка. *Классный руководитель*. 2003. № 3. С. 6–33.
3. Дейніченко Т. І. Диференціація навчання в процесі групової форми його організації (на прикладі предметів природничо-математичного циклу) : дис.... кан. пед. наук : 13.00.09. С. 70–71.
4. Индивидуальная поддержка школьников. *Директор школы*. 1997. № 6. С. 43–52.

5. Коваленко Е. На взаимном интересе и доверии. *Директор школы*. 1996. № 5. С. 46–51.
6. Коляденко С. Соціально-педагогічна підтримка студентської молоді). URL: http://eprints.zu.edu.ua/23721/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A1.PDF
7. Строкова Т.А. Педагогическая поддержка и помощь в современной образовательной практике. *Педагогика*. 2002. № 4. С. 20–27.
8. Юсфин С. Педагогическая поддержка в школе. *Народное образование*. 1998. № 6. С. 112–115.

TYPES OF PEDAGOGICAL SUPPORT FOR FUTURE TEACHERS

Vasilieva S. O., Jan Jan

The concept of "pedagogical support" is considered in the article. Different types of pedagogical support are analyzed. It was found that pedagogical support in higher education should be considered in accordance with the stages of the applicant: the preparatory stage for admission, admission to higher education and training, as well as the final stage - preparation for the defense of certification works in accordance with the requirements of ZVO.

Key words: *higher education, higher educational institution, pedagogical support.*

ЯКІСТЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Водолазська Т. В.

У статті проведено аналіз нормативних документів, що визначають якість шкільного освітнього середовища; досліджено окремі критерії якості та виділено показники ефективності середовища школи.

Ключові слова: *освітнє середовище, якість, управління якістю, критерії оцінки якості освітнього середовища, візуальний контент, безпечне освітнє середовище, активність дитини.*

Постановка проблеми. Категорія «якість» не є новою для педагогічної теорії і практики, вона активно використовується для дослідження та інтерпретації педагогічних явищ і процесів в межах самооцінювання якості діяльності закладу або моніторингових досліджень. Одним із напрямів аналізу діяльності закладу стає системне вивчення якості освітнього середовища, виділення критеріїв та показників, вимірювання яких дасть кількісні та якісні показники розвитку школи, сприятиме формуванню шляхів удосконалення шкільного освітнього середовища. Дане питання актуалізувалось з початком реформування української школи, яке повернуло в педагогічну практику термін «освітнє середовище», додавши до нього епітети сучасне, творче, нове [4, с. 40]. З часом поняття конкретизувалося через низку документів, що визначають діяльність освітнього закладу, і набуло нових важливих характеристик, таких як, безпечність, комфортність, інклюзивність [5; 6].